

Undersøkelse om NAVs bruk av lege- og spesialisteklæringer

Sammendrag av spørreundersøkelsen

Bakgrunn: I forvaltningslovens § 17, første ledd, heter det: «*Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.*»

I kjennelse i sak TRR-2013-1208 skriver Trygderetten: «*At legeerklæringerne fra klagers behandlende medisinerer er fraveket uten nærmere begrunnelse eller innhenting av tilleggsopplysninger fra disse legene, er å anse som en saksbehandlingsfeil som medfører at vedtaket er ugyldig.*»

Tilsvarende premisser er lagt til grunn i en rekke andre kjennelser fra Trygderetten, og ansees derfor for å være gjeldende rett. AAP-aksjonen erfarer at NAV har en forvaltningspraksis som ikke fanger opp denne lovforståelsen og kravene til NAVs utredningsplikt fra Trygderettens side når de vurderer om en søker har rett til ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger. Vi har derfor gjennomført en undersøkelse for å klargjøre omfanget av slike mulige saksbehandlingsfeil.

Hovedfunn i undersøkelsen:

- Over åtte av ti (84,3%) av de som har fått avslag på sin søknad om uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger oppgir at NAV velger å overprøve tydelige anbefalinger og konklusjoner i legeerklæringer eller spesialisteklæringer.
- Av de med avslag og overprøvde legeerklæringer oppgir nesten ni av ti (88,4%) at dette skjer uten at NAV innhenter ytterligere opplysninger fra vedkommendes behandlere før avslaget foreligger, og uten nærmere begrunnelse for hvorfor slike opplysninger ikke er innhentet.
- Undersøkelsen indikerer at overprøving uten at NAV henter inn ytterligere opplysninger fra behandlerne skjer i omfattende grad både hos NAV Arbeid og ytelser og NAV Klagebehandling. Dette avviket fanges altså heller ikke opp

under klagebehandlingen, og er en gjennomgående og utbredt saksbehandlingsfeil i hele NAV-systemet. Tallene som underbygger denne konklusjonen er svært signifikante.

- **Dersom man sammenstiller AAP-aksjonens tall med NAVs statistikk over avslag på uføretrygd og AAP siste tre kalenderår, og legger til grunn at det er like mange saker med avslag der som ikke er tilfredsstillende opplyst som i aksjonens materiale, er konklusjonen at mellom 40.000 og 80.000 personer har fått vedtak som kan være ugyldige på grunn av denne saksbehandlingsfeilen.**

AAP-aksjonens undersøkelse om NAVs bruk av lege- og spesialistundersøkelser er gjennomført blant foreningens over 1.200 medlemmer, i tillegg til andre berørte NAV-brukere på Facebook. I undersøkelsen, som er besvart av 1.337 respondenter, oppgir 502 personer at de har mottatt endelig avslag på sin skriftlige søknad om uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger som ikke er påklaget videre.

Spørreskjemaet som er benyttet under undersøkelsen ligger her:

<https://undersokelse.aap-aksjonen.no>

54 prosent av avslagene er gitt av NAV Arbeid og ytelser, og 35 prosent av NAV Klageinstans. Resten av respondentene svarer «Vet ikke».

50% av avslagene er gitt i 2019

23% av avslagene er gitt i 2018

9% av avslagene er gitt i 2020

Resten av avslagene er gitt i tidsrommet mellom 2010 og 2017

Av de som har fått avslag svarer 84,3 prosent, mer enn åtte av ti, «Ja» på spørsmålet om NAV valgte å overprøve tydelige anbefalinger og konklusjoner i legeerklæringer eller spesialisterklæringer fra vedkommendes behandlere da hun/han fikk dette avslaget. Dette sammenfaller godt med funnene i den store AAP-undersøkelsen 2019 fra april 2019. Da svarte nøyaktig det samme prosentvise antallet (84 prosent) av de som hadde mistet AAP etter 01.01.2018 «Ja» på samme spørsmål. Omfanget av slik overprøving er altså omfattende, og trolig stabilt.

Respondenter med avslag og overprøvde lege- eller spesialisterklæringer ble også gitt følgende spørsmål: Skjedde dette uten at NAV innhentet ytterligere opplysninger fra dine behandlere før avslaget forelå, uten nærmere begrunnelse for hvorfor slike opplysninger ikke var innhentet?

På dette spørsmålet svarer nesten ni av ti (88,4%) «Ja». Dette indikerer at vanlig forvaltningspraksis i NAV er at slike erklæringer overprøves i stor grad. Dette indikerer også at det heller ikke hentes inn ytterligere opplysninger fra behandlerne eller gis nærmere begrunnelse for dette i slike tilfeller, selv om Trygderetten mener at dette er en saksbehandlingsfeil.

Denne praksisen får alvorlige konsekvenser for de som får avslag. Åtte av ti (81,2%) av de som er rammet av dette svarer at de mistet sin ytelse fra folketrygden på grunn av dette, og ble henvist til økonomisk sosialhjelp, måtte leve på oppsparte midler eller måtte forsørges av andre.

NAVs statistikk over avslåtte søknader på AAP viser følgende tall: I 2017 - 23.047 avslag, i 2018 - 31.593 avslag og i 2019 - 26.953, tilsammen 81.563. Tilsvarende tall for uføretrygd er: I 2017 - 4.078 avslag, i 2018 - 6.346 og i 2019 - 6.697 avslag, tilsammen 17.121 avslag. Antall avslag for begge ytelser i samme tidsrom er 98.684.

Dersom man sammenstiller AAP-aksjonens tall med NAVs statistikk over avslag på uføretrygd og AAP siste tre kalenderår, og legger til grunn at det er like mange saker med avslag der som ikke er tilfredsstillende opplyst som i aksjonens materiale, er konklusjonen at **mellom 40.000 og 80.000 personer** har fått et vedtak om avslag i 2017, 2018 og 2019 som kan være ugyldige på grunn av denne saksbehandlingsfeilen.

AAP-aksjonens undersøkelse har empiriske metodesvakheter, blant annet ved at respondentene ikke er identifisert og ved at tallene bygger på respondentenes egen forståelse og skjønnsmessige vurdering av egen sak. Ved sammenstillingen med NAVs egne tall over avslag benyttes ikke samme tidsperiode. Funnene i undersøkelsen kan derfor bare benyttes for å antyde et estimert og grovt anslag over hvor mange som kan være rammet av en slik saksbehandlingsfeil. Det er i tillegg grunn til å anføre at selv om saksforberedelsene var blitt gjennomført etter kravene i forvaltningsloven, er det endelige utfallet ikke gitt.

Tidsrom for undersøkelsen: 26.01.2020 - 02.02.2020

Ansvarlig for undersøkelsen: Økonom Rolf Erik Johansen rolf.erik@aap-aksjonen.no

Ytterligere opplysninger:

[Trygderetten påpekte saksbehandlingsfeil – NAV fortsetter i samme spor](#)

Oslo 02.02.2020

AAP-aksjonen

<https://aap-aksjonen.no>